

УДК 7.012:001.891

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ СПЕЦІАЛЬНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ

Г.В. Кокоріна, С.Н. Морозова

Київський національний університет технологій та дизайну

В статті викладено результати дослідження історії європейської традиції використання для купання особливих видів одягу. Аналіз проведено в контексті еволюції суспільних відносин, формування навичок фізичної культури, боротьби жінок за рівні права. Результати аналізу інтерпретовані з огляду на проблеми проектування сучасного одягу для відпочинку.

Ключові слова: одяг, костюм, історія, дизайн, купальник, відпочинок, проектування

Тема повноцінного відпочинку завжди була актуальною, незалежно від політичних обставин та стану економіки. І переважним із всіх можливих варіантів відпустки залишається відпочинок біля моря, який може бути як активним, так і пасивним. Актуальною на сьогодні є тенденція, яка полягає в пошуку нової соціальної ролі особистості в динамічно мінливому світі. Відпустка сприймається як спосіб вирватися з повсякденності й рутини життя в особливий ідеальний простір. Одяг у такій ситуації є засобом апробації нових стереотипів поведінки та моделей самопрезентації [1]. З позицій проблем сучасного проектування, одяг для відпочинку належить до побутового, і основними вимогами до нього є функціональність та зручність, а також можливість виявити власну індивідуальність. У спеціальній літературі з проектування одягу різних асортиментних груп розроблені нормативні вимоги до побутового одягу, рекомендації стосовно дизайну та моделювання [2]. Закордонні та вітчизняні виробники пропонують великий вибір одягу для відпочинку, у тому числі пляжного одягу, але споживчий ринок виключає можливість якісного та швидкого формування цілісного гардеробу. Відпочинок біля моря передбачає різноманітне дозвілля: купання, заняття спортом, екскурсійний туризм, вечірні розваги. Всупереч цьому, сучасна модна індустрія в Україні пропонує одяг окремо для пляжу, спорту та вечірній одяг. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд завдань, одне з яких пов'язане з необхідністю розробити раціональну класифікацію одягу для морського відпочинку.

Постановка завдання

Дана стаття відображує початковий етап дослідження, спрямованого на удосконалення процесу проектування одягу для морського відпочинку. Метою статті є

дослідження історичних особливостей використання спеціального одягу для купання, розваг та відпочинку біля води. Подібна конкретизація мети дослідження пов'язана з тим, що історія культури і костюма завжди була і залишається на сьогодні найбільш ефективним джерелом генерації креативних дизайнерських рішень. Цікаво прослідкувати, через які етапи пройшла європейська мода, перш ніж зупинитися на такій зручній формі, як жіночий купальник. Відповідний аналіз майже відсутній в сучасній костюмології, він представляє цінність для широкого кола фахівців і дає творчий поштовх для комплексного проектування колекції в системі гардероб.

Об'єкти та методи дослідження

Об'єктом дослідження в даній роботі є історичні форми спеціального жіночого одягу для морського відпочинку. Аналіз проводився на основі вивчення великої кількості образотворчих джерел (репродукцій малюнків та гравюр, фотографій), літератури з історії костюма, матеріальної культури та соціальної історії.

В якості основних методів дослідження були обрані традиційні мистецтвознавчі методи: систематизація та хронологізація подій, порівняльний аналіз історичних форм костюма. Саме ці методи дозволили осмислити еволюцію європейської традиції дозвілля і логіку розвитку історії відповідного асортименту одягу.

Результати та їх обговорення

Якщо починати історію дослідження з античності – колиски європейської цивілізації, то слід відмітити, що і в Стародавній Греції з її культом здорового тіла, і в Стародавньому Римі, коли цінувалися комфорт і тілесні задоволення, купання сприймалося природно і всіляко заохочувалося [3]. Стан моралі дозволяв купатися оголеними, і тому якогось спеціального одягу не передбачалося. Після руйнації античної культури, в середньовічній Європі, купання довгий час не дозволялося взагалі, це суперечило християнському погляду на тіло та гігієну. Тільки з XVII століття люди отримали суспільне схвалення, а, разом з тим, і можливість прийняття водних процедур. Дивно, але спочатку жінки та чоловіки купалися разом, а з часом купатися стали окремо, у всякому разі пристойна жінка не могла дозволити собі роздягтися для купання в громадському місці [4]. Наприкінці XVIII - початку XIX століття купання в водоймах стало знову колективним, але жінки купалися тільки на березі, тому що іншого їм не міг дозволити незручний одяг. Оголеними або у спідній сорочці купалися тільки прості люди, а знатні жінки купалися в просторих довгих сукнях темного кольору, які при намоканні не ставали прозорими та утримували форму за рахунок корсету та криноліну.

Перевдягання найчастіше відбувалося в кабінах на колесах, які підвозили до самої кромки води (рис. 1). Обов'язковими деталями купального костюма були щільна білизна, панчохи, матерчаті туфлі та очіпок на голові, а щоб спідниця не спливала на поверхню води, жінки пришивали до подолу металеві предмети [5]. Трохи пізніше з'явилися полегшені варіанти купального одягу: довгий полотняний халат, стягнутий біля шиї, або скромні туніки, зафіксовані на талії поясом. Ті, хто був сміливіше, купалися без взуття, але панталони до колін були обов'язковими. Між тим, багато дам приходило на пляж у звичному одязі: блузці з глухим коміром, довгій спідниці, панталонах майже до щиколоток, «купальних» панчохах і тапочках.

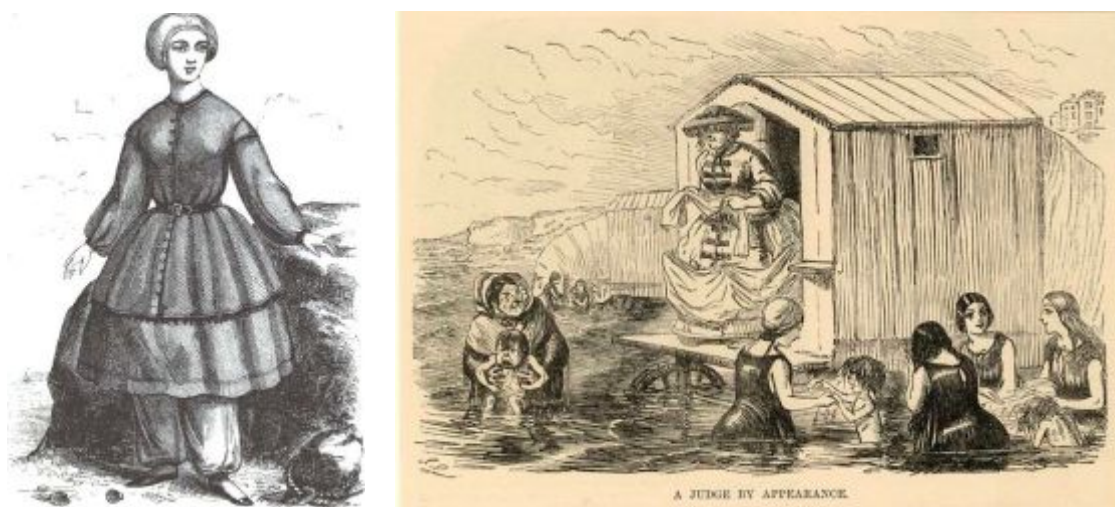

Рис.1. Спідниці для купання на криноліні та корсеті, середина XIX століття

Відвідування морського узбережжя громадських курортів Європи, а також зон відпочинку з термальними водами в Баден-Бадені стало доступним для багатьох лише після розповсюдження залізниці, тобто приблизно на початку XIX століття. І тоді пляжі стали не тільки доступними, але й модними для масового відпочинку. Сидіти в костюмі біля води було не прийнято: після водних процедур жінки і чоловіки переодягалися в сухий одяг. До того ж загар вважався шкідливим для здоров'я, а з огляду на соціальну диференціацію біла шкіра була ознакою аристократії. Тому відпочинок на пляжі здебільшого передбачав сидіння в кріслах під навісами та парасольками.

Спеціальний купальний одяг, який з'явився в 60-х роках XIX століття, являв собою укорочені (за поняттями того часу) сукні на неширокому криноліні, під які надягали спеціальні панталони нижче колін. До цього ансамблю додавалися туфельки

на шнурованні і головні убори – очіпок або солом'яний капелюшок. Наступний етап еволюції – двоскладні купальні костюми: жакет та довгі панталони, що повністю закривали ноги. Подальші зміни почалися з введенням короткого рукава: спочатку рукав вкоротили до ліктя, потім зовсім відрізали. Змінювалась і довжина штанів: тепер вони повністю відкривали щиколотки і навіть половину ікри. У 1880 році була введена нова модель купального костюма – «принцеса», яка складалася зі зшитих разом блузи і широких бавовняних штанів. До нової моделі додавалася окрема спідниця, що спускалась нижче колін і приховувала фігуру (рис. 2).

Рис. 2. Купальник зі зшитих разом блузи і широких бавовняних штанів

Радикальна зміна купального одягу була пов'язана з розповсюдженням таких видів спорту, як серфінг, швидкісне та підводне плавання. Крім того, це був час боротьби жінок за рівні права, реальність яких стала особливо відчутною після закінчення другої світової війни. В результаті цих подій жінки позбулися своїх громіздких, неймовірно важких купальних костюмів. Вже в 1918 році спідниця нижче колін зовсім пішла з купального костюма, її замінила коротка туніка, що покривала плавальні шорти (рис. 3). Проте, необхідним елементом такого костюму залишалися панчохи, тому що оголювати ноги вбачалося все ще непристойним. В 1920-ті роки темою пляжного одягу зацікавилася Габріель Шанель, відома своїм демократичним поглядом на моду та прагненням забезпечити жінку комфортним і зручним одягом для активного життя. Під її впливом купальні костюми ставали все більш відкритими, легкими і обтічними, дозволяючи дамам демонструвати свої спокусливі форми. Тепер жінки мали можливість з'явитися на пляжі в купальному костюмі, який повністю оголював руки і ноги.

Рис. 3. Одяг для купання 1910-1920-х років

Не зважаючи на те, що новий купальний костюм викликав бурхливий протест у деяких представників суспільства, вже в 1930-ті роки з'явилося нове покоління дизайнерів, які проектували купальні костюми з розрахунку на функціональність, еластичність і простоту. Жінки тепер купалися в суцільних комбінезонах або у високих шортах та скромному бюстгальтері на широких бретельках, які можна було спустити для більш рівного загару (рис. 4). І хоча суворі закриті купальники з короткою спідницею також користувалися популярністю, важливим було те, що жінки вже по іншому сприймали одяг і своє тіло.

У 1940-х роках жінки все більше ставилися до купальних костюмів як до засобу кокетства і спокушання, надягали до нього модельні туфлі на високих підборах і дорогі прикраси в якості аксесуарів. У 1946 році

Рис. 4. Одяг для купання 1930-х років:

а) шорти та бюстгальтер; б) суцільний комбінезон

модельєр Луї Рейяр представив на показі мод в Парижі нову модель купальника – «бікіні», який складався з двох дуже відкритих окремих частин. Інтрига, пов'язана з цією назвою полягала в тому, що в районі декількох маленьких Південноамериканських островів атола Бікіні нещодавно відбулося випробування ядерної зброї [6]. Бікіні досить довго були заборонені на пляжах Європи та Північної Америки, до тих пір, поки в 1958 році не вийшов відомий фільм Роже Вадима з участю Бріджит Бардо «І бог створив жінку», в якому актриса з'явилася в сенсаційно

відкритому бікіні. Ця поява купальника в кіно змінила його долю, незабаром пляжі Франції, а потім і Америки наповнили жінки в бікіні. В 1950-х роках в моді були пишногруді дами, а купальний костюм став більш сексуальним за рахунок бюстгальтеру з «чашечкою» конічної форми. Спокусливості жінкам додавало і те, що модельєри почали застосовувати в купальниках тонке еластичне волокно, винайдене американським концерном Du Pont в 1959 році – лайкру.

У 1964 році Руді Гернрайх представив купальник «топлес» (або «монокіні») - трусики з тонкими лямками, що залишають відкритими груди. Тоді цей відвертий купальник популярним так і не став, як і інші аналогічні пропозиції дизайнерів 1970-х років. Якоюсь мірою, це пояснювалося жіночою зацікавленістю своїми грудьми і неприйнятністю ідеї натуральності, особливо якщо груди були маленькими або мали негарну форму. Проблема спонукала до відкриття в 1980-х роках широкої мережі кабінетів пластичної хірургії, і тепер жінки стали наповнювати свої тіла імплантатами.

Паралельно з цим, завдяки руху хіпі, які пропагували відкрите прийняття наготи, з'явилася мода на нудизм. Новий дух свободи, девіз «займайся коханням, а не війною» зробили свою справу – загоряти і купатися оголеними стало природним для цілого покоління, а в США почався «Рух дикого пляжу». І вже в 1990-ті роки завдяки граничній розкріпаченості, з одного боку, і досягненням пластичної хірургії, з іншого боку, купання оголеними нікого вже не дивувало. Згодом Руді Гернрайх презентував ще одну екстремальну новинку: мікроскопічні плавки-бікіні, що відкривають сідниці. Цей винахід, разом з вузькими стринг-бікіні та «танга», опущеними на лінію стегон, складають основу сучасного купального одягу.

Висновки

Дослідження історії виникнення, формування та еволюції особливих форм одягу для купання – це мистецтвознавча тема, яка потребує подальшої теоретичної розробки, структуризації та глибокого міждисциплінарного аналізу. В даній статті викладено результати первинного історичного огляду, який надає можливість приступити до виконання більш складних завдань, спрямованих на структурування та комплексне проектування жіночого гардеробу для відпочинку. Важливим результатом проведеного аналізу також є конкретні відомості про європейський історичний костюм, які можуть бути джерелом для творчої інтерпретації в процесі створення колекцій сучасного одягу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бэним М. Женщины «на планете Отпуск»: одежда как средство самопрезентации в отпуске / М. Бэним // Теория моды: одежда, тело, культура: [международный журнал]. – М.: Новое литературное обозрение. – 2010. – № 17. – С.45-63.
2. Конопальцева Н.М. Конструирование и технология изготовления одежды из различных материалов. Ч. 1 : Конструирование одежды : учеб. для вузов / Н.М. Конопальцева, П.И. Рогов, Н.А. Крюкова. – М.: Академия, 2007. – 256 с.
3. Кибалова Л. Иллюстрированная энциклопедия моды / Л. Кибалова, О. Гербенова, М. Ламарова; пер. с чешского И.М. Ильинской и А.А. Лосевой. - Прага: Артня, 1986. - 608 с.: ил. – Библиогр.: с. 592.
4. Резанова Н.Ю. Богиня в нежном неглиже. История дамского белья / Наталья Юрьевна Резанова. – К.: Факт, 2004. – 100 с., ил. – (Серия «Популярная энциклопедия моды». Вып. 1).
5. Нанн Дж. История костюма, 1200-2000 /Дж. Нанн; Пер. с англ. – М.: ООО «Издательство Астрель», 2003. – 343, (1) с.
6. Современная энциклопедия. Мода и стиль / Глав. ред. В.А. Володин. – М.: Аванта+, 2002. – 480 с.

Г.В. Кокорина, С.Н. Морозова

Исследование истории формирования ассортимента специальной одежды для отдыха.

В статье изложены результаты исследования истории европейской традиции использования для купания особых видов одежды. Анализ проведен в контексте эволюции общественных отношений, формирования навыков физической культуры, борьбы женщин за равные права. Результаты анализа интерпретированы с учетом проблем проектирования современной одежды для отдыха.

Ключевые слова: *одежда, костюм, история, дизайн, купальник, отдых, проектирование.*

G.V. Kokorina, S.N. Morozova

Study of formation`s history for special clothing assortment for the rest.

The results of studies for the history of the European tradition usage of special types of clothing for bathing are present in the paper. The analysis has been accomplished in the context of the evolution of public relations, skills of physical culture formation, women's struggle for equal rights. The results of the analysis have been interpreted taking into account the problems of modern clothes for the rest design.

Keywords: *Clothing, suit, history, design, swimming suit, rest, planning.*